

BESPLATNI INFORMATIVNI LIST

GODINA II

srpanj 2004.

BROJ 5

Ca-je-novega?

Neka moja Istra blista

Svi smo zajedno dokazali da nam nije svejedno!

O rjeci Raši i raškom polderu

Korak dalje u komunikaciji s lokalnom zajednicom

Holcim u Koromačnu organizirao 1. Gradanski sat

Dobra praksa se brzo širi

Dan otvorenih vrata u Koromačnu, Zaboku i Karlovcu

Sajam dobrih ideja

Udruge i škole s pogledima uprtim u budućnost

Buran uvod u najljepše godišnje doba

Dragi čitatelji,

eto došlo nam je ljeto i nadajmo se da će biti dugo i toplo. Za razliku od prilično mirnog tempa, koji čeka većinu vas tijekom ljeta, u protekla je tri mjeseca bilo puno važnih događanja: 1. građanski sat, Dan otvorenih vrata u Koromačnu, Karlovcu i Zaboku, akcija Neka naša Istra blista... a kojima možete čitati u ovom broju.

Nadalje, nadamo se da ste zajedno s nama ponosni što je, od svih Holcimovih tvrtki u Europi i Africi, upravo Holcim Hrvatska bio domaćin prve Holcimove regionalne radionice o društvenoj odgovornosti. To smatramo velikim priznanjem za naš dosadašnji rad.

U ovom broju pišemo i o jednom izuzetnom radu s kojim je učenica Helena Vučić sudjelovala na Državnom natjecanju iz zemljopisa. Na mladima svijet ostaje, a oni nas upozoravaju na propusnost krškog kraja i posljedice koje ima neodgovorno odlaganje otpada.

I naši umirovljenici su isto tako bili aktivni – organizirali su izlet na Plješvicu, a nakon dobrog ručka posjetili su i našu betonaru u Lučkom (na ulazu u Zagreb). To im je bilo zagrijavanje za tradicionalni izlet u listopadu i iskreno se nadamo da im je bilo lijepo.

I na kraju, željeli bismo vas obavijestiti da nakon dvije godine rada u Hrvatskoj, gospodin Fankhauser prelazi na novu dužnost unutar Holcima, a novi Predsjednik Uprave Holcima Hrvatska bit će gospodin Albert Szabo. Gospodin Szabo će se sa suprugom Olgom i dvo-godišnjom kćerkom Martom na jesen preseliti u Zagreb, a o njemu ćete nešto više moći pročitati u idućem broju "Ca je novega".

Dakle, do sljedećeg broja u listopadu kupajte se, sunčajte (požljivo), uživajte i – naravno, čitajte "Ca je novega?"

Vaš Holcim

Julija Škoro

EKO DOSTAVA DO VASIH VRATA

Biciklisti kluba Istra bike dostavljaju "Ca je novega?" od vrata do vrata lokalnoj zajednici oko Koromačna i svim Holcimovim umirovljenicima.

SADRŽAJ

Korak dalje u komunikaciji s lokalnom zajednicom
Holcim u Koromačnu organizirao 1. Građanski sat ... 3

Reportaža
9. Dan otvorenih vrata u Koromačnu 4

Dobra praksa se brzo širi
Dan otvorenih vrata u Zaboku i Karlovcu 5

Naše mjesto
U duhu novih pravila zaštite na radu održano županijsko prvenstvo 6

Kako napreduje investicija u mlin cementa? 7

Mladi u Koromačnu
Samanta Jurašić – Želim postati managerica 7

Dan zaštite okoliša
Svačiji doprinos očuvanju okoliša izuzetno je značajan 8

Neka moja Istra blista
Svi smo zajedno dokazali da nam nije svejedno! 9

Naše škole
Edukacija djece 10

Sajam dobrih ideja
Udruge i škole s pogledima uprtim u budućnost 12

Holcimova regionalna radionica o društvenoj odgovornosti 13

Općina Raša
O rijeci Raši i raškom polderu 14

Holcim Grupa
Kultura razmjene iskustava i znanja 15

Va kantune
Mladi pjesnici 16

Ova je publikacija tiskana na recikliranom papiru.

Holcim (Hrvatska) d.o.o., Koromačno bb, 52222 Koromačno

Glavna urednica:
Julija Škoro

tel.: 052 876 900; fax: 052 876 240
e-mail: info-hrv@holcim.com
www.holcim.hr

Grafička priprema:
Borovac i Bence d.o.o.

Korak dalje u komunikaciji s lokalnom zajednicom Holcim organizirao 1. Građanski sat "Ca je novega?"

tekst: Robi Selan

I tako, razrezali smo prvu rođendansku tortu našeg i vašeg lista "Ca je novega"! Dogodilo se to 6. travnja ove godine u Koromačnu. S obzirom da je naš "mali" u proteklih godinu dana uspješno prohodao, Holcim je odlučio napraviti korak naprijed u komunikaciji s lokalnom zajednicom: "ca je novega" može se sad dozvati ne samo čitajući novinu koja se tako zove, već i dolaskom na istoimeni građanski sat koji će se održavati svakih šest mjeseci. Želja nam da Građanskim satom prije svega obavijestimo lokalnu zajednicu o Holcimovim projektima u procesu održivog razvoja, u što spada gospodarski rast, zaštita okoliša i društvena odgovornost, odnosno da u izravnoj komunikaciji o tim temama razgovaramo na obostrano zadovoljstvo.

Na prvom Građanskom satu, okupljenima su predstavljena četiri projekta, a sva četiri se odnose na Koromačno: postavljanje sustava za pročišćavanje otpadnih voda, investiciju za postizanje vrhunske energetske efikasnosti, studiju o povećanju visine dimnjaka tvornice, projekt o smanjenju buke, te aktivnosti na području društvene od-

govornosti. Projekte su prezentirali predstavnici instituta koji su izradili studije, a nakon službenog, prezentacijskog dijela, stručnjaci su bili na raspolaganju mještanima i uz panoe postavljenе u dvorani razgovor se nastavio do navečer.

Stručnjaci Ekonerga predstavili su studiju povišenja dimnjaka tvornice. Studija ima nekoliko varijanti konačnog rješenja, ali najvjerojatnije će dimnjak sa sadašnjih 35 metara biti povišen na 80 metara. Ukupne emisije ostat će ne-promijenjene, a pozitivni učinak investicije je smanjenje utjecaja emisijskih plinova na Koromačno i okolicu. Kontinuirano praćenje i nadzor emisija nastaviti će se, naravno, i nakon povišenja dimnjaka, sukladno hrvatskim i normama koje vrijede za zemlje članice EU. Realizacija projekta započet će do kraja ove godine.

Zgodna je bila usporedba količine električne energije koja će biti uštedjena nakon što bude završen projekt novog milna cementa koji je u tijeku: godišnje će Holcim trošiti 15 posto električne energije manje nego sad ili 10 milijuna kilovat sati, a to je približna godišnja potrošnja 3.500 domaćinstava ili potrošnja svih domaćinstava u Labinu. Smanjenjem potrošnje električne energije štede se prirodni resursi, smanjuju emisije CO₂, te time pridonosi očuvanju okoliša i održivom razvoju.

Holcimova investicija u postrojene za pročišćavanje otpadnih voda ko-

jeg će predati na upravljanje Komunalnom poduzeću "I. maj" primjer je partnerstva javnog i privatnog sektora, odnosno oblik udruživanja prednosti u ostvarenju zajedničkih interesa. Tim će se postrojenjem pored tvornice koristiti i stanovnici Koromačna čime se dugoročno investira u kvalitetu života lokalne zajednice i čistoću mora.

Kad je riječ o društvenoj odgovornosti, Holcim je na svjetskoj razini odredio šest područja koja za Holcim znače društvenu odgovornost. To su: etično poslovanje, jednaka prava pri zapošljavanju i radna atmosfera, sigurnost i zaštita na radu, uključenost u lokalnu zajednicu, odnosi s kupcima i dobavljačima, te postavljanje ciljeva i evaluacija da je li ostvareno ono što je planirano. U okviru toga Holcim Hrvatska u ovom trenutku kao prioritete postavlja sigurnost i zaštitu na radu i uključenost u lokalnu zajednicu.

Zdravlju i sigurnosti na radnom mjestu posvećujemo veliku pozornost, mjere zaštite na radu uskladjujemo s viskim standardima u Holcim grupi, a radnicima omogućavamo edukaciju i osposobljavanje za rad na više radnih mjesteta. Rad u istoj tvornici ne mora

značiti i međusobno poznавanje radnika, pogotovo ako radno vrijeme provode na međusobno udaljenim mjestima, dok je s druge strane poželjno da čitava tvornica bude prožeta timskim duhom, pa su zato prošle godine započeli organizirati izlete radnika širom Hrvatske pod nazivom "Homo skupa okole". S istim ciljem u srpnju ove godine će po prvi put organizirati Holcimov obiteljski dan.

Spomenimo i podatak da Holcim Hrvatska u proces održivog razvoja, odnosno rast tvrtke uz istovremenu brigu o okolišu i društvenu odgovornost ove godine planira uložiti ukupno 147 milijuna kuna.

I na kraju, vratimo se onoj torti s početka! S obzirom da je to bio prvi Građanski sat, razumljivo je da su torta i prateći kolač zapamćeni kao najvažniji dio razgovora, ali uvjereni smo da će bivša kino dvorana za vrijeme sljedećeg, 2. Građanskog sata, biti znatno popunjena i da ćemo zajedno razgovarati o svima nama interesantnim temama. Zaista se tome radujemo.

Dakle, vidimo se na jesen kad ćemo ponovo raspravljati o tome "ca je novega" u Holcimu, Koromačnu i okolicu!

tekst i fotografije: Radenko Vadanje

Dan otvorenih vrata u Koromačnu

"Ovogodišnji Dan otvorenih vrata, deveti po redu, organiziran je u Holcimovoj tvornici cementa u Koromačnu. Ostatko nam je najviše u sjećanju po crvenim kacigama, naočalama i čepićima za uši koje smo dobili prilikom obilaska tvornice" – zapisat će u svoje školske bilježnice na primjer osnovnoškolci OŠ "Ivana Batelića" iz Raše.

I doista, stari i mladi, umirovljeni mneri, rudari tvornice, srednjoškolci iz Kemijsko – biološko tehničke škole iz Zagreba, osnovnoškolci iz Raše, Koromačna, Labina, ukratko svi gosti Dana otvorenih vrata, prije samog obilaska tvorničkih postrojenja, napravili su dugačak red, strpljivo čekajući da potpišu i zaduže svoje kacige, zaštitne naočale i čepice za uši. Sve se odvija u tišini bez nervoze kao da se dijele kolači, princ krafne ili prospekti za besplatno krstanje Sredozemljem, a ne nekakva zaštita oprema.

– To je najnoveće. Prvo su mogli poći nutra kad su bila otvorena vrata bez niš. Sad more bit kaciga, more bit naočale i čepić za uše – ozbiljnim tonom objašnjava nam "najnovija pravila" gospođa Marija Černjul.

– Čepići služe da se ne čuje onoga tko nas vodi – provociramo gospodu Mariju.

– Čepiće morete zadržati. Oni su za samo jeno upotrebu, a kacige i oča-

le morate tornati. Čepiće morete pole koristiti anke doma u krevetu ako van ki doma hrče u pustelji – i dalje ozbiljnim tonom "vraća nam lopticu" gospođa Marija. Ona i nekoliko njezinih kolega iz opće službe (zaštita na radu), odgovorni su za snabdjevanje gostiju odgovarajućom zaštitnom opremom i

bedžom na kojem su vidljivo piše "gost".

Pauza je između koncerta dječjeg zbora "Mića Mornica" i predstave Dramskog studija Labin "Super eko bakica". Na proljetnom suncu, pored tek zasađene masline, dvoje starijih ljudi zadržavaju se okreću prema visokim tvorničkim postrojenjima, pa prema svježe pokošenoj travi, čude se svemu što ih okružuje.

– Sve je bilo prašina, svuda. Ovo je nešto neverovatno. Ja sam radio u kamenolomu. U penziji sam dvadeset godina, a ima 15 godina kako nisam bio ovde – objašnjava nam svoje čuđenje svime što nas okružuje gospodin Brala.

– On je bio miner. Stariji mineer! Ja sam tu radio još dok je ona (tvornica) bila stara. Ali to je dan i noć, prije i sada – nadovezuje se Braletov prijatelj gospodin Kazerijo Peršić.

– Na izlete me pozivaju samo ja nikada ne stignem. Uvijek me nešto boli. U penziji sam od '81. godine – nasmijava obojicu gospodin Kazerijo dok se u njihovim, još uvijek kao lopata velikim rukama koprca kao vrbac u

pjesku, nasmješeni Mateo. Njih troje, očito, znaju uživati u proljetnom suncu i prekrasnom danu. Napuštam ih teška srca vraćajući se protokolomom dijelu svečanog programa.

Evo i dramske predstave "Super eko bakica". U predstavi glume polaznici dramske radionice Dramskog studija Labin: Stefana, Bianca, Ana, Tea, Branka, Foška – Veronika, Rivan, Antonio, a vode ih glumci Istarskog narodnog kazališta Marijana i Aleksandar. Radnja predstave smještena je u Labinu, u najgušće naseljenoj četvrti Katuroma. I dok ekološki osvješćena "Super eko bakica" uz pomoć svojih istomisljenika uspijeva pobijediti bahatog industrijalca Rudolfa kojemu je umjetni miris dezodoransa ugodniji od prirodnog mirisa cvijeta, osnovnoškolci, po-

slagani po okolnim zidićima i zategnuti na podatnoj travi, ližu sladoled ili zadržavaju čačkaju nos, zarobljeni napeptom dramaturškom radnjom "Super eko bakice".

Nasuprot tvorničkom krugu, na školskom igralištu, odvija se jedna druga predstava, po oznojenim čelima i zajapurenim licima igrača možda i uverljivija od one prijašnje. Tu se igra tumir u mini rukometu.

Ali istovremeno u tvorničkom kružu u tijeku je izbor najfinijeg kolača. Bez puno dvoumljenja odabiremo ovaj potonji program. Jedvice se uspijevamo probiti do nekih "takmičarki", čiji su slastičarski radovi izloženi. Strka oko degustiranja kolača prelazi onu nevidljivu granicu uviđajnosti i obazrivosti. Ipak uspijevamo se koncentrirati na svoga favorita. Posebno nam zapinje za oko

neobičan "rad" još čudnijega naziva: "Koromačni ementaler".

– Tu su miševi, onda znak Holcima. Uglavnom, to je torta od orehi i kuhana krema, freska. San je napravila ujutro, ima 17 jaja, lahka je – odaje nam tajnu svog kulinarskog umijeća gospođa Marija Vlačić.

– U miševima je sve dobro – brzo dodaje, ocjenivši da nas je veoma uspjela kreacija miševa pomalo zbulila.

– U miševima je čokolada, orehi, zmrvljene paštini, rum, vanilija – nudi nam svoj specijalitet gospođa Vlačić. Uzimamo jednoga miša i halapljivo ga gutamo, kako samo mice-mace znaju, sve do repa i nema više.

Nakon uspjelog kušanja kolača sve nam odjednom nekako ide "još bolje od ruke". Harmonikaški orkestar Glazbene škole M.B.Rašan iz Labina prekrasno svira, bike show, premda već viđen više puta, danas nam izgleda neobično usklađen, a tek finalni turnir u mini rukometu, uistinu je interesantan i kvalitetan.

Sve se poklopilo na ovogodišnjem Danu otvorenih vrata – vrijeme, program, šaroliki gosti. Oko trenutnog epicentra svih događanja – izložbenog štanda sa slatkisima, tortama i ostalim delicijama, sjatilo se mnogo ljudi. Gužva ne jenjava. Sučemo rukave i bacamo se u gomilu.

– Još samo jednoga miša – govorimo u sebi – i stop, dosta, ne više, go tovo! –

"Kako smo doživjeli Dan otvorenih vrata u tvrtki Holcim u Karlovcu"

tekst: Udruga za pomoć osobama s mentalnom retardacijom Karlovačke županije
Članovi dramsko-literarne grupe Kluba "Rajska ptica"

fotografije: iz arhiva "Ca je novega"

Dana 14. svibnja članovi naše dramske skupine i zbora, uz pratnju predsjednice i djelatnice udruge, sudjelovali su s prigodnim programom na Danu otvorenih vrata u Karlovcu, u tvrtki Holcim na Ilovcu.

Sjećajući se tog dana nameću nam se doživljaji i slike, pa čemo vas obavijestiti "kako smo doživjeli taj dan".

Prije svega željeli smo sunce, kako se program ne bi odgodio, što se i ostv

poklonili šilt kape s logom tvrtke na radost naših članova.

U 13 sati i 30 minuta naši su članovi svim prisutnima pokazali što znaju i umiju. Izvedeno je nekoliko dramskih točaka i recitala, od kojih s ponosom ističemo igrokaz "Ljubavne muke", nastao u svakodnevnom okruženju u našem Klubu, a čiji su autori sami glumci. Kako naši članovi uz glumu, vole i pjesmu, otpjevali su i nekoliko zabavnih pjesama.

Naši glumci i pjevači izrazito su sretni što su imali priliku predstaviti dio

svog truda i rada djelatnicima tvrtke Holcim, kao i ostalim gostima. Oni imaju veliku potrebu da budu dio života lokalne zajednice, da budu prihvati i cijenjeni na temelju rezultata svog rada i mogućnosti prezentiranih u javnosti kroz javne manifestacije i kulturno-umjetnička događanja u gradu Karlovcu i šire.

Još jednom ističemo zadovoljstvo i radost što smo bili pozvani na Dan otvorenih vrata, te ujedno zahvaljujemo na gostoprimstvu sa željom da nas i vi posjetite u našim prostorijama.

Dan otvorenih vrata u Zaboku

Posjet četvrtića OŠ Ksavera Šandora Gjalskog Holcimovo betonari u Zaboku

tekst: Petra Plečko, 2.c, OŠ Ksavera Šandora Gjalskog Zabok

Na poziv Uprave betonare Holcim 18. svibnja 2004. godine 4.b i 4.c odjel su sa svojim učiteljicama Biserkom Hržicom i Vlastom Plečko posjetili betonaru Holcim.

Cilj posjeta bili su druženje djelatnika i učenika, kako bismo i mi maleni saznali što je beton, gdje ga sve ima i što se od njega može napraviti. Čim

smo stigli, dočeklalo nas je pravo iznenadenje! Osim priče o betonu, koju nam je ispričala jedna vrlo simpatična teta, tamo je bio i prekrasan balon kojim smo se trebali vinuti u nebo. To se, međutim, iz nerazjašnjenih razloga nije dogodilo, ali su zato zemaljska iznenadenja bila – super!

Madioničar Vladimir i njegov klaun tako su nas zabavljali da smo pucali od smijeha. Slijedila je klopa koja je bila vrhunска. Osim mnogo vrsta peciva, sendviča i pizza, bilo je i finih kolača. Družili smo se sa štićenicima doma Stančić koji su nam pjevali pjesme tako lijepo da smo im se pridružili i otpjevali nekoliko pjesama zajedno, a glazbenici koji su nas do tada zabavljali pridružili su nam se u pjesmi.

Nakon toga smo svi zajedno posadili bor za uspomenu na ovaj dan i za našu ekološku budućnost.

Ne smijem završiti ovaj izvještaj a da ne kažem kako je svako dijete, osim lijepih uspomena na ovaj susret, ponjelo kući kapu i privjesak za ključeve sa znakom Holcima. Objećali su nam ponovno pomoći materijalom koji ćemo

fotografije: Neven Miškulin

upotrijebiti za izradu predmeta u predbožićno vrijeme. Njihovom prodajom zaradit ćemo novac potreban za opremu naše škole.

Bilo nam je super pa se nadam da će se suradnja s Holcimom nastaviti!

Okruženje s razvijenom kulturom zaštite pojedinca

Proces proizvodnje cementa i betona predstavlja granu industrije u kojoj može doći do velikog broja rizičnih situacija što, nažalost, predstavljaju izvor mogućih ozljeda, a zbog naše društvene odgovornosti, jedan od prioriteta Holcima je zaštita zdravlja ljudi koji se nalaze na našim lokacijama. To se ne odnosi samo na radnike Holcima već i na sve posjetitelje, podugovarače, vozače koji ulaze u krug tvornica ili betonara... svih koji se nalaze u krugu naših lokacija.

Više nema seminarova, radionica ili sastanaka na međunarodnom nivou gdje se zaštita na radu ne spominje kao apsolutni prioritet. Holcim na tom području postavlja visoke standarde, koji su jednakni za sve Holcimove tvornice na svijetu, a postavljeni su i ciljevi, te sustav kontrole kako bi se ciljevi dostigli.

Holcimovo načelo zaštite na radu:

Mi pružamo zdrava i sigurna radna mesta u kojima želimo izbjegi bilo kakav rizik za naše radnike, podugovarače i posjetitelje. Pri tome primjenjujemo standarde i smjernice zaštite na radu, osiguravamo potrebne resurse i obuku te mjerimo postignute rezultate.

Najznačajniji među ciljevima sustava zaštite na radu je postići godišnje planove bez smrtnih slučajeva ili slučajeva koji imaju za posljedicu trajni invaliditet.

Da bismo to ostvarili formirani je tim zaštite na radu koji se sastoji od

predstavnika pojedinih odjela te predstavnika Sindikata. Trenutno je rad tima fokusiran na izradu aneksa ugovorima podugovoračima kojim će se ne samo obvezati već i poštivati pravila zaštite na radu u Holcimu.

Naša je obveza raditi na zaštiti i posjetitelja. Zbog toga su ove godine po prvi put za Dan otvorenih vrata, svi posjetitelji nosili zaštitna sredstva i dobili upute kojih se trebaju pridržavati prilikom ulaska u krug tvornice. Rad na zaštiti posjetitelja i podugovarača će se nastaviti, a posebno je važno naglasiti da će se u sklopu novih aktivnosti rješavati i pitanja ulazaka u krug naših lokacija osoba koje nisu zaposlene, nisu posjetitelji niti radnici podugovarača. Nedavna ozljeda na obali u cementarij Koromačnom, koja je na sreću završila bez ozbiljnijih posljedica jasan je primjer da se po tom pitanju moraju postaviti točno određena pravila koja će se morati poštivati.

Svi vi, naši susjadi rado ste viđeni gosti u našim lokacijama. Mi ćemo se potruditi da vaša posjeta bude što sigurnija i ugodnija za vas, a sigurni smo da će naše aktivnosti naići na vaše razumevanje i odobravanje. Vjerujemo da će se poštivati pravila ponašanja koja će se donesti za kretanje unutar pogona naših lokacija, te zabrana ulaska osobama koja nisu radnici, posjetitelji, podugovarači ili nekim poslovnim razlogom posjećuju Holcim. Želimo vam pružiti sigurnost dok ste u krugu naših lokacija upravo onaku kakvu od nas i očekujete.

Tako su, poštivajući propise zaštite i sigurnosti, sudionici prvenstva 20. lipnja prošli kroz tvornicu u Koromačnu da bi došli do dijela obale na kojem su lovili ribu...

U Koromačnu održano prvenstvo Istre u udičarenju s obale za kategorije U-16 i U-21

Najbolji Umažani

Lovilo se po južini a to je za ribolovce s obale idealno vrijeme
tekst i fotografije: Branko Biočić

Društvo športova na moru "Koromačno" bilo je uspješan domaćin, a Šavac za športski ribolov na moru Istarske županije dobar organizator županijskog prvenstva u udičarenju s obale za kategorije U-16 i U-21. To je bilo izuzetno prvenstvo za odlazak na međuzupanijsko prvenstvo koje će se u rujnu održati na Krku. Nastupili su klubovi Umag, Delfin Pula, Galeb Raša, Ribon Novigrad, Meduza Rovinj i Ulica iz Brtonigle. U kate-

goriji U-16 koja je lovila u Tunarici nastupilo je 32 ribolovca, dok je u kategoriji U-21 koja je lovila s obalnog pojasa uz Holcimovu tvornicu cementa bilo 9 natjecatelja. Prvenstvo je održano uz lagani južinu što su bili idelani uvjeti za natjecanje jer je riba dobro grizla.

Najboljni su bili Umažani. U kategoriji U-16 najbolji je bio Ivan Sinković iz Umaga koji je ukupno ulovio 935 grama ribe, a uz nagradu za prvo mjesto u po-

kiša ali ja sam zadovoljan ulovom. Moglo je i bolje ali u drugom dijelu došao sam u sektor gdje je lovio reprezentativac Patrik Toma pa je gotovo sva riba bila izlovljena. Imao sam i mali tehnički kiks u drugom dijelu. Možda sam trebao promijeniti opremu, staviti konac umjesto njeguna, ali se nisam odlučio za to. Inače, riba je manje grizla u drugom dijelu".

Službene osobe bile su pune riječi hvale za domaćina i natjecanje koje je proteklo bez ijednog incidenta. Glavni sudac Slobodan Šoljan iz Umaga je na početku proglašenja rekao: "Čestitam i zahvaljujem svima, natjecanje je proteklo u skladu s propozicijama bez i najmanjeg incidenta i nezgoda pa zahvaljujem i prisutnoj lječnici koja nas je pratila". Delegat županijskog saveza Venicio Cavagnago je čestitao i zahvalio svima na sudjelovanju, a glavni sudac U-21 Senad Hukić doda je: "Sve je bilo u redu, organizacija na visini. Natjecatelji su poštivali granice svoje ribolovne zone, lovili su fer i korektno". Zadovoljan je bio i Mario Diminić, dopredsjednik DŠM "Koromačno": "Uvjeti su bili idealni uz lagani južni vjetar a riba je dobro grizla. Ribolovci su ulovili dosta lijepih primjera kvalitetne ribe. S kraja je ostvaren zaista dobar rezultat a mi smo se potrudili da budemo dobri domaćini."

Toni Višković:

"Zadovoljan sam ulovom ali ne i plasmanom (18. mjesto), tim više što mi je blizu obale pala jedna velika lenica. Da sam je uspio izvući bio bi puno bolje plasiran."

Petar Marković:

"Trebalо je pripremiti prigor i prame a u tome mi je puno pomoglo "Mala škola ribolova" u koju idemo u klubu. Riba je bilo malo tako da sam ulovio samo jednu ribu."

Kristijan Kujraković:

"Najteže se bilo ustati rano ujutro. Vrijeme i teren nisu bili baš najbolji ali je ješka bila kvalitetna i bilo ju je dovoljno tako da sam uhvatio četiri ribe. Bilo je super što smo svi dobili kape, bez obzira na rezultat."

Lari Višković:

"Ja sam se natjecao izvan konkurenčije. Ulovio sam samo jednu ribu jer je slabo grizlo. Bilo je super kad su stigle pizze za marendu."

Kako napreduje investicija u mlin cementa?

tekst i fotografije: Kristian Stepčić Reisman

Provlačeći se kroz otvore u postrojenju cementare, trčeći strmim stepenicama, slušamo Igora Santra, voditelja Holcimovog Odjela za investicije i razvoj, koji nam objašnjava kojim se putevima cement transportira u silose, odnosno dalje u kamione i brodove. Nije nam baš sve jasno, ali shvaćamo da i ne može biti, jer onda za vođenje takvog posla ne bi trebalo završiti škole i škole.

Razlog posjete tvomci je završetak radova na iskopu temelja za novi mlin cementa, investicije vrijedne 130 milijuna kuna, kojom će ova tvornica postati jedna od energetski najefikasnijih tvornica cementa u Evropi. Investicija je započela u ožujku ove godine, a trajat će do kraja veljače 2005.

Tijekom izvođenja radova u proteklosti je razdoblju bilo i problema, a Holcim se ovom prilikom zahvaljuje mještanima Koromačna na razumijevanju, posebno gospodinu Adumu, koji je primijetio problem mučenja mora. Zašto je do njega došlo i kako je problem riješen pojasnio nam je Igor Santro.

— Kad smo kopali temelje za silos, imali smo problema s iskopima i vodom. To nije ništa novo, u praksi se znalo događati. Radeći projekt za ovu zgradu, projektirali smo temelje iznad razine mora. To je bilo izvedivo sa svim temeljnim stopama, osim s jednom elevatorskom jamom, koja je zbog tehnologije morala biti spuštena ispod razine mora. Znali smo da će nam tu kroz pukotine u stijeni prodirati voda, jedino nismo očekivali da će je biti toliko puno. Prosto smo pokušali vodu ne pumpati direktno u mo-

re, nego preko pjeskolova i taložnika, ispričao nam je Santro. — Jedini način je bio da dignemo vodu na 15 metara visine i ispuštamo u pjeskolov. Kad smo to pokušali, dvije crpke nisu bile dovoljno snažne, treća jest, ali je išla premala količina. Morali smo stoga pumpati direktno u more, kazao je Santro. — Kod crpljenja, zajedno s vodom, potegnuli smo i pijesak, vapnenac, koji doista nije štetan, osim što nije lijepo vidjeti bijelu mrљu na moru.

Zemljane radove na iskopu obavila je labinska Makrogradnja, a gradilište početkom svibnja preuzeila zagrebačka Industrogradnja. Završetak prve faze građevinskih radova koje izvodi Industrogradnja planiran je za kraj listopada, nakon čega slijedi instalacija strojne i elektro opreme, između ostalog i sustava za zaštitu od buke (prigušivača buke i vibracija), te prašine (vrećasti otprišivači).

Radovi na rekonstrukciji mlinice cementa nastaviti će se i sljedećih mjeseci, tijekom kojih se može očekivati povećana aktivnost u tvornici. Moleći za razumijevanje, voditeljica komunikacija Julija Škoro, poziva mještane da ih obavijeste ukoliko budu imali primjedbi na tijek obavljanja radova, te dodaje da će Holcim poduzeti korake da te primjedbe ukloni ili u najvećoj mogućoj mjeri smanji.

U usporedbi s industrijom cimenta u Evropi, Holcimova tvornica u Koromačnu već danas ima potrošnju električne energije ispod europskog projekta, a zahvaljujući investiciji u novi mlin, ističe Škoro, postat će jedna od energetski najefikasnijih tvornica cementa u Evropi smanjujući potrošnju električne energije do 15 posto (što je jednako godišnjoj potrošnji od oko 3.500 domaćinstava u Općini Raša).

— Drago nam je da ovim projektom kroz smanjenje potrošnje električne energije po toni cementa štedimo prirodne resurse i smanjujemo emisiju ugljičnog dioksida, vodeći brigu o zaštiti okoliša i time direktno doprinosimo održivom razvoju, zaključuje naša sugovornica.

MLADI U KOROMAČNU

Samanta Jurašić

- Buduća ekonomistica iz Stanišova "Želim postati menadžerica"

tekst i fotografije: Robi Selan

Sa Samantom Jurašić iz Stanišova razgovarali smo nekoliko dana prije kraja školske godine u kojoj je s odličnim uspjehom završila III d razred ekonomskog usmjerenja u Srednjoj školi Mate Blažine Labin. Kaže da je mogla upisati i jezičnu gimnaziju jer je imala potrebne ocjene i voli engleski jezik, ali htjela je steći neko zanimanje nakon završetka srednje škole, pa je upisala ekonomski smjer. Zašto ju je privukla ekonomija?

— Volim pare! — odgovorila je kratko i bez okolišanja.

* Namjerava li upisati studij ekonomije nakon završetka srednje škole?

— Najvjerojatnije će studirati menadžment. Naravno, najprije želim taj poziv sagledati do kraja, da vidim mogu li ja to. Ono što smo do sad naučili u školi je to da je menadžment upravljanje i koordiniranje biznisom. Imali smo i organizirano vježbovno poduzeće koje je organiziralo feštu. Bilo je vrlo poučno, osjetili smo što znači organizirati nešto kad netko drugi zahtijeva nešto više od tebe. Svaki menadžment treba učiniti ono što je najbolje za tvrtku — ono što je dobro za njega, ali i za sve ljudе koji u toj tvrtki rade. Mislim da ja imam potrebne osobine menadžera: sama donosim odluke o svemu i sama odlučujem što je najbolje za mene.

* U kojem si horoskopskom znaku rođena?

— U znaku "Riba"

* Ne bi se reklo!

— Pa, i meni se čini da nisam tipična "riba", a što sam u podznaku, pojma nemam!

Samanta nema nekakav poseban hobi, osim što voli izlaziti s prijateljima i to smatra tipičnim za svoju tinejdžersku dob. Od glazbe sluša "baš sve", a od filmova voli dobru komediju, dok horore ne voli gledati. Od planova za ljetno najvažnija joj je briga obavljanje prakse u Holcimu za koji kaže da je dobar primjer privatizacije i da ima dosta dobre menadžere. Dakle, opet ekonomija!

* Što bi ti kao buduća menadžerica predložila da se učini kako bi se popravilo gospodarsko stanje na Labinštini? Tvoj savjet gradonačelniku!

— Gospodarsko stanje je loše zbog velikog broja nezaposlenih. Možda malo više ulagati u turizam jer to je ono što "diže" ovaj kraj, a onda uložiti i u proizvodnju. Ali, trebalo bi o tome dobro razmislići.

* Što nas, po tvom mišljenju, očekuje kad uđemo u EU?

— Dobro će biti što više neće biti carina, pa ćemo se lakše probijati na vanjska tržišta s našim proizvodima, a s druge strane — samo da cijene ne porastu jer već su dosta visoke.

Dan zaštite okoliša

S Holcimovog okruglog stola o učincima divljih odlagališta na održivi razvoj

tekst i fotografije: Kristian Stepčić Reisman

Svačiji doprinos očuvanju okoliša, ma koliko mali izgledao, izuzetno je značajan

Brojne aktivnosti za zbrinjavanje otpada postoje, baš kao i propisi. Ono što nedostaje je sustav koji funkcioniра. Stoga bi trebalo što više raditi na osvješćivanju samih građana da sami iskoriste to što imaju. Mali je trud potreban, a moguće je postići velike re-

država, gradovi ili općine. Spremnost na djelovanje, osim deklarativnog, iskazuje se samo ako postoji direktna ugroženost, stoga je i jedan od ciljeva

Po njenom mišljenju, Županija je na dobrom putu da pomogne u uređivanju onih dijelova sistema prikupljanja otpada, koji se odnose na komunalni otpad, pa su samim tim u nadležnosti općina i gradova. U nadležnosti Županije nije komunalni, već tehnološki neopasni otpad, kojeg zbrinjavaju preko ovlaštenih tvrtki za zbrinjavanje i sakupljanje. Problem divljih deponija, kazala je ona, jest u tome što na svaku očišćenu nastane još desetak novih, pa treba poraditi na obrazovanju.

Naglasivši da se krupni otpad redovito odvozi s područja Grada, direktor Komunalnog poduzeća "I. maj" Veljko Golja rekao je da je unatoč tomu mnogima jednostavnije odložiti ga uz cestu. Stanje je, smatra, mnogo bolje otkako se otpad prikuplja tijekom cijele godine, a ne samo tijekom povremenih akcija, a u planu je i nabavka novih kontejnera za odvojeno prikupljanje plastike i papira. Devet kontejnera za plastiku, koliko ih je već postavljeno u Labinu, prazni jedan poduzetnik iz Grožnjana, dok papir preuzima Jadran Metal. Radmila Paliska Kos iz Turističke zajednice Labina nagnala je pak da divlje deponije predstavljaju i vizualno zagađenje, pa se u sklopu akcije "Neka moja Istra blista" posebna pažnja posvećuje mjestima privlačnim turistima.

zultate, zaključio je Žarko Horvat, direktor industrijske ekologije Holcima na okruglom stolu što ga je povodom 5. lipnja, Svjetskog dana zaštite okoliša organizirala tvrtka u Malom kazalištu.

To je, naime, bio i jedan od ciljeva cijelokupnog programa obilježavanja, koji je, osim okruglog stola o deponijama, uključivao i akciju čišćenja jednog od najvećih labinskih divljih odlagališta – onog kraj napuštenog kamoloma u Brgodu. Naime, otpad i postupanje s njime u pravilu se uvijek primjećuje kao problem, čije rješenje mora pronaći netko drugi – županija,

okruglog stola bilo ukazati na posljedice divljih deponija, važnost razvrstavanja otpada te obrazovanje o postupanju s otpadom, odnosno osvješćivanje građana da i sami mogu svojim ponašanjem doprinijeti čišćem okolišu. Riječ je, ako svatko zbrine po jednu bucu, zbrinuto je sto boca, i to uz malo truda, no ako jedan čovjek zbrine sto boca u kakvoj akciji, to je isti učinak uz mnogo više truda, stoga je očito da svatko može i sam mnogo učiniti.

Na skupu, što ga je vodio Horvat, čulo se dosta različitih viđenja divljih deponija, za koje se svi slažu da nam ne trebaju, ali je očito problem toliko složen, da se ne može krivica, pa tako ni odgovornost pripisati samo jednom dijelu društva. Zato su na skupu sudjelovali predstavnici Grada Labina, Županije, projekata koje podupire Holcim te nevladinih udrug.

Svi sedam istarskih odlagališta komunalnog otpada ima odobrenje za rad, a šest od sedam već ima Studiju utjecaja okoliš, kao prvi dokument za ishođenje lokacijske i građevinske dozvole, naglasila je Ljiljana Dravec, voditeljica Odsjeka zaštite okoliša županijskog Odjela za prostorno uređenje.

Eko grupa labinske srednje škole "Mate Blažine" popisivala je "cme točke" u krajoliku, pronašavši čak 60-ak divljih deponija. Govoreći o rezultatima projekta, Nina Martinović i Karla Brkarčić, predložile su i načine sprječavanja nastajanja novih, među kojima je, uz obrazovanje, i strože kažnjavanje. Izrazivši željenje što se inspekcija zaštite okoliša, iako pozvana, nije odazvala, Horvat je kazao da bi trebalo ispitati mogućnost oštrog kažnjavanja, s čime se složila i Dravec, rekavši da kada bi jedan zagađivač platio kaznu, vjerojatno bi se i drugi zamislili. Po njenom mišljenju, samo dva inspektora zaštite okoliša za cijelu Istarsku županiju nisu dovoljna,

te bi se kažnjavanje u postupanju s komunalnim otpadom trebalo prepustiti komunalnim redarima. Dodala je da se razmišljalo o uspostavi jedinstvenog odlagališta na razini Istre, budući da jedino količina od oko 100 tisuća tona godišnje jamči ekonomski isplativo i istodobno ekološki ispravno zbrinjavanje otpada, no bilo je nemoguće dobiti suđenosti svih općina i gradova. U razložnost strožeg kažnjavanja nije uvjereni Irena Dujić iz tvrtke Eco-Rec, koja

prikuplja gume čija se energetska vrijednost iskorištava u cementari, te koja je naglasila da bi vjerojatno stradali oni "najmanji", dok bi veliki onečišćivači ostali zaštićeni. Govorila je i o mogućnostima recikliranja PET ambalaže, napose plastičnih boca, koje u inozemstvu postižu dobru cijenu.

Pozivu se nisu mogli odazvati iz Hrvatskih šuma, ali su međutim ipak organizatoru poslali dopis, založivši se za potrebu stvaranja privremenih deponija. Na to se nadovezao labinski

gradonačelnik Tilio Demetlika, rekavši da deponija na Streljani ima upravo tu funkciju privremenog i nadziranog odlagališta.

Velički aplauz dobila je predstava Dramske grupe Zdravog grada, koja je dobrim raspoloženjem nadopunila okrugli stol, kao i Helena Vučić iz labinske Srednje škole, izlaganjem o Krapanskom jezeru, s kojim je predstavljala labinsku školu na Državnom prvenstvu iz geografije u Makarskoj.

Ljiljana Dravec, voditeljica Odsjeka zaštite okoliša županijskog Odjela za prostorno uređenje:

Okrugli stol veoma je kvalitetno koncipiran, upravo zbog toga jer je poanta na edukaciji mladih, koji će i nas odrasle pritisnuti da se nešto odradi. Duboko se nadam da ćemo kao Županija prednjačiti u rješavanju problema otpada, prvenstveno zato jer su nam planovi realni. Neće to biti preko noći, dugoročni su to procesi. Svi sedam istarskih odlagališta komunalnog otpada imaju odobrenje za rad, a šest od sedam već imaju Studiju utjecaja okoliš, kao prvi dokument za ishođenje lokacijske i građevinske dozvole. Cijeli koncept baziran je na IVO metodologiji, a to je Izbjegavanje, Vrednovanje i Odlaganje.

Tilio Demetlika, gradonačelnik Grada Labina:

Ovakvi okrugli stolovi, gdje građani i stručnjaci razgovaraju o svojoj sredini, su korak prema novom načinu komuniciranja i prenošenja znanja i informacija. Moramo podići svijest o odnosu prema okolišu i ostaviti ga budućim generacijama, kako bi se razvijali i stvarali.

Radmila Paliska Kos, direktorka Turističke zajednice Grada Labina

I turizam je jedan od aspekata koje treba razmatrati u gospodarenju otpadom. Illegalne deponije predstavljaju veliko vizualno zagađenje gostu, i upravo je turistički sektor dao impuls za rješavanje prema lokalnoj zajednici, počevši s akcijom "Neka moja Istra blista". Treba biti uporan da bismo postigli u određenom razdoblju prihvatljivo ponašanje.

Veljko Golja, direktor komunalnog poduzeća "I. maj"

Osvješćivanje je najbolje ulaganje u pravilno postupanje s otpadom. Ako građani znaju s njime postupati i mi možemo pružati bolju uslugu, a osim toga ne stvaraju nam dodatne troškove. Mislim da je skup uspješno organiziran, baš zbog naglaska na edukaciju. I mi smo uveli posebne kontejnere za različite vrste otpada. Plastične i staklene boce sakupljene na Labinščini razvrstavaju se na deponiju kraj Buja, potom se plastika melje te se zajedno sa staklenim bocama prodaje kao sekundarna sirovina. Slično radi Jadran Metal, koji preuzima papir te ga prodaje industriji za ponovnu upotrebu.

Irena Dujić, tvrtka Eco-rec d.o.o.

Tvrtka Eco-Rec bavi se sakupljanjem i odvozom starih guma u Koromačno, gdje ih tvornica cementa koristi kao zamjensko gorivo. Sve je više proizvođača – to jest vulkanizera i tvrtki s većim brojem vozila. Kroz par godina sakupljanje će doći na razinu da ćemo sigurno devedeset posto guma proizvedenih u Hrvatskoj moći ekološki zbrinuti u Hrvatskoj. One imaju mali postotak sumpora, a pepeo koji ostaje nakon spaljivanja ulazi u klinker. Nema ostataka kao kod nekog od drugačijih načina obrade otpada – u spalionici na primjer.

Neka moja Istra blista

Svi smo zajedno dokazali da nam nije sve jedno!

tekst i fotografije: Kristian Stepčić Reisman

– Očistimo danas, ali tako da i sutra ostane čisto! Poruka je to koju su čišćenjem divljeg odlagališta u napuštenom kamenolomu Brgod uputili učenici osnovnih škola Labinčine, mještani Brgoda i okolice te radnici Holcima, organizatora ove akcije održane 5. lipnja. Svi su se oni oko devet ujutro okupili na jednom od najvećih divljih odlagališta Labinčine, suočivši se s nekoliko desetaka tona najrazličitijeg smeća; od starih karoserija, pećnica i fotografija, do akumulatora, žica, građevinskog otpada i guma. Osim Holcima, koji je akciju organizirao povodom Svjetskog dana zaštite okoliša, sponzor je bio i Metis, čija je preša cijeli dan pretvarala otpad u kocke te ih odvozila.

– Metis će odvesti sav metal, a kroz munalno poduzeće ostali otpad. Potom ćemo građevinskim otpadom poravnati teren. Mislimo da će biti manje otpada, ali ima ga doista nevjerojatno mnogo, kazao je Žarko Horvat, direktor industrijske ekologije Holcima, dodavši

da jedan kamion neće biti dovoljan za zbrinjavanje svih starih guma koje su završile tamo gdje nisu smjele. Desetak tona guma iz kamenoloma Brgod tvrtka Eco-Rec premjestila je u cementaru kako bi se koristile kao alternativno gorivo.

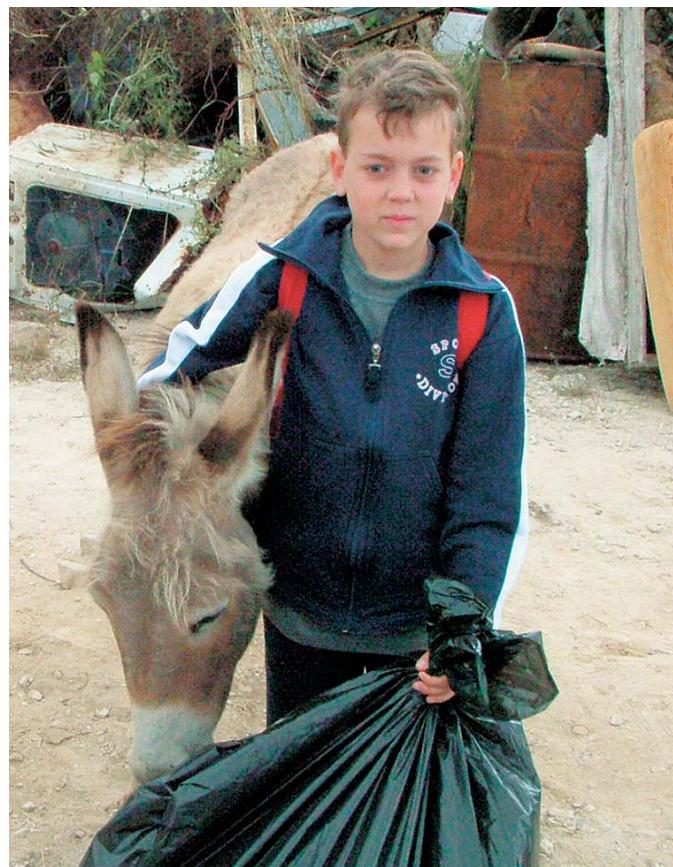
U akciji je sudjelovalo tristotinjak osoba koje su našle dovoljno dobre volje da na ovako koristan način provedu subotnje jutro. Holcim je naravno pozvao "sve kojima je stalo", potrudivši se da postavljanjem putokaza otkloni svaku mogućnost da netko zaluta. Jer, nisu se samo Istrani odazvali; bilo je tu i nekoliko Zagrepčana pa čak i nekoliko stranaca. Pridružile su se i sve škole Labinčine i brojne udruge: Crveni križ, planinari iz društva "Skitaci", "Istra Bike" klub, Društvo špotova na moru "Koromačno", izviđači, rezervat "Libuma", ženski rukometni klub Rudar.

Cijela je akcija bila organizirana do u tančine; na tabelama su stajale upute za sigurno čišćenje i ponašanje među raznim strojevima, koji su izvlačili ili dizali krupniji otpad. Sudionici su morali posebno paziti da se ne strovale u duboku jamu napuštenog kamenoloma, koja bi, po svemu sudeći, trebala biti ograđena.

– Htjeli smo pokazati da je otpad na divljoj deponiji samo sirovina na krivom mjestu, kao i promovirati odvojeno skupljanje otpada, zaključio je pred kraj akcije Moreno Bartolić. Kako buduće "športkulje" ipak ne bi tako lako odložile novo smeće, rukometni klub "Mladidi ruder" je u sklopu akcije "50 stabala za sljedećih 50 godina" na očišćenom području zasadio nekoliko stabala maslina, a postavljena je i ploča kao podsjetnik na nečiji trud koji je bio potreban da bi okoliš bio lijep.

Što reći nego jedno veliko hvala kad se sasvim neobaveznoj akciji pri-druži i dječak, koji bi, s obzirom na svoje probleme s vidom, mogao komotno provesti subotnje jutro na milijun jednostavnijih načina. Učenik 5a razreda Osnovne škole Matije Vlačića Elvis Dundara ističe međutim da mu je u prirodi jako lijepo, i da nema većeg zadovoljstva nego kad vrijeme provodi s prijateljima radeći nešto korisno. – Smeće se mora bacati u kante, a ne u prirodu, kazao nam je Elvis. Osim u takvim vannastavnim aktivnostima Elvis je izvrstan i u školi, gdje dobiva samo dobre ocijene. Školski psiholog Tanja Dobrić i roditelji Elide i Denis Dundara, slažu se u jednom – da nema tako dobre školske prijatelje i učitelje, vjero-

jatno bi sve bilo mnogo teže. Elvis sluša predavanja po posebnom programu u tjelesnom, tehničkom i likovnog odgoju, dok su ostali programi jednakim za sve. Školu dva puta mjesечно posjećuju i nastavnici iz Centra "Vinko Beg" iz Zagreba, kako bi mu omogućili praćenje nastave, ispričala nam je Tanja. Elvis uči iz udžbenika na Brajevu pismu, na njemu piše zadaće, a u informatičkoj radionicici posebno je računalno s prilagođenim softwareom. Pa ipak, Elvis ne želi da mu se popušta u ocjenjivanju, tvrdi roditelji Elide i Denis Dundara. Osim redovnih predmeta, naš sugovornik sluša i vjerouauk, talijanski jezik i informatiku, voli voziti bicikl, romobil i role, te šetati u prirodi.

Medijski pokrovitelji:

Glas Istre

Žarko Horvat – Nakon što komunalci pokupe sav ovaj otpad, ravanjanjem i ispunjavanjem rupa s građevinskim otpadom stvorit ćemo plato, koji će se onda moći oplemeniti biljkama. To je suština akcije. Namjerno smo odabrali veliku lokaciju, da pokažemo koliko je to zapravo velik problem. Sav ovaj metal nije trebao biti tu, i ona preša dokazuje kako se sve to može sakupiti u puno manjem obliku. I stare gume mogu se naravno, bolje upotrijebiti. Priznajem da sam podcijenio količinu odbačenih guma, jer sam mislio da će onaj kamion biti dovoljan. Problem sa zbrinjavanjem starih guma i jest u tome što, ako ih se želite rješiti na ispravan način, onda to nešto i košta, pa je ljudima lakše baciti ih bilo gdje. Činjenica da se stara guma načte kod pojedinaca pokazuje problem sustava. Kada u inozemstvu nabavljate novo ulje, morati otići kod ovlaštenog trgovca, koji će izvaditi i ekološki zbrinuti staro. Na taj ga se način kontrolira.

Boris Kliman – Metis surađuje s općinama oko skupljanja otpada, obilazimo sela i odvozimo krupni otpad. Smatram da naš sustav ipak ima dosta rupa. Od malih nogu slušam o upravljanju otpadom, no ipak dolazi do ovakvih divljih deponija. Ja uvijek kažem ljudima da ako imaju krupni otpad neka lijepo kontaktiraju komunalne redare i pitaju gdje ga mogu odložiti. Zato da automobili završavaju u šumama, kad se devedeset posto materijala od kojeg je napravljen može reciklirati.

Pino Županić – Akcija je krasna. Trebalo je i ranije ovo očistiti, ovu sramotu. Nije to samo smeće iz Brgoda, vozilo se od svakuda. Volio bih da se akciji odazvalo više starijih. Možda ćemo ipak morati ponovno doći i čistiti, ali ja tu blizu stanujem, pa ću zapisat onoga tko dođe i baci smeće.

Nadia Mauro Škopac – U programu Crvenog križa je i ekologija, stoga smo došli podržati ovu veliku akciju. Onečišćenje je grozno, ali je lijepo vidjeti toliko ljudi kako radi u akciji. Nas je petnaest, što aktivista što zaposlenika, a došli smo i kako bi pružili prvu pomoć ako nekome zatreba.

Iva Čekada – Za svaku pohvalu je akcija i draga nam je što kao Odred izviđača Labin možemo pomoći. I mi

Guerino Jelčić – Moram povoljiti akciju, ali svog ovog smeća nije ni trebalo biti. Pokušat ćemo rupe začepiti uz pomoć strojeva. Bivši gazda trebao je ograditi i sanirati kamenolom kad ga je prestao koristiti. Ovakvo smeće ne bi se smjelo nikada ponovno ovdje naći, makar stavili fizičke brane.

Utisci nekoliko učenika OŠ Matije Vlačića – sudionika eko akcije:

Bilo je stvarno puno smeća i otpada i izgledalo je prijavo i ružno. Možda nismo počistili sve, ali smo se potrudili da to ne izgleda tako zagađeno. Dok sam skupljala otpad, osjećala sam se ispunjeno jer sam znala da radim dobro djelo.

Paula Užičanin

Puno nas je sudjelovalo u toj akciji, mnogo toga smo počistili. Dok sam radio osjećao sam se super jer sam uz zabavu i priču učinio mnogo toga. Nadam se da su se i drugi zabavljali i da će sve ostatim onako čišće.

Nikola Kršulja

Veoma mi je bilo dragoo sudjelovati u toj akciji. Volim sudjelovati u eko akcijama. Neka naš okoliš izgleda čisto, neka bude čist. Tog dana, na Dan zaštite okoliša, svi smo se veoma potrudili da zagađeno mjesto pokraj Brgoda postane čisto. Osim što smo čistili, lijepo smo se i zabavljali. Ako opet bude organizirana slična eko akcija naravno da ću se odazvati.

Nina Maslovarić

- » Bilo mi je jako lijepo. Čistili smo prirodu i vozili se na starom baysu. Ako budemo opet išli ja sto posto idem!
- » Meni je bilo super na eko akciji. Tamo smo dobili rukavice, marendu i sok. Bilo mi je super jer smo se sezali ali i radili: nosili gume, boce, željezo, sve odvojeno. Jako mi je drago što sam sudjelovao u takvoj akciji.
- » Bilo mi je lijepo jer znam da smo napravili jedan veliki korak za Brgod. Svi iz Brgoda bili su sretni.

Sajam dobrih ideja

Udruge i škole s pogledima uprtim u budućnost

tekst i fotografije: Kristian Stepčić Reisman

Na zidovima raškog Radničkog kulturno umjetničkog društva "Rudar" visjele su stare razglednice, predstavljene na izložbi o slavnoj povijesti tog rudarskog gradića, no svi su pogledi i naporci te travnjske večeri, na Dan planete Zemlje, bili usmjereni prema budućnosti. Na manifestaciji "Sajam dobrih ideja" sudionici nevladinih udruga i škola predstavili su projekte koji su na natječaju dobili podršku Holcima. Od energetike do obrazovanja, infrastrukture i pomoći osobama s invaliditetom, područja su na kojima će, podpirući projekte, Holcim Hrvatska raditi na unapređenju kvalitete života lokalne zajednice.

I dok se ljetna vrućina već počela kriomice uvlačiti u prostoriju, sudionici "Sajma dobrih ideja", među kojima su bili i mnogi stranci – sudionici Holcimove regionalne radionice o društvenoj odgovornosti, imali su prilike poslušati doista prigodno predavanje – o klimatskim promjenama. Njima je, kao i u ulozi alternativnih izvora energije

govorila Maja Božičević Vrhovčak iz DOOR-a, "Društva za oblikovanje održivog razvoja", koje će pokrenuti internet portal "Moja Energija" o energetici i sunčevoj energiji te pokušati omogućiti javnosti da sudjeluje u kreiranju energetske politike. Na natječaj kojeg je u siječnju objavio Holcim javili su se s dva projekta, "Sunce on-line", s ciljem uspostave web sjedišta o uporabi sunčeve energije u domaćinstvima, te "Sunce u Istri" kojeg će Holcim po-

držati. Projekt "Sunce u Istri" održat će se u Rapcu, kao najvećem turističkom središtu istočne obale Istre, a organizirat će se predavanje o mogućnostima i prednostima uporabe sunčeve energije u domaćinstvima i u hotelima, s naglaskom na njenoj primjeni u pripremi potrošne tople vode.

U ekološku grupu projekata može se ubrojiti i onaj labinske Udruge "Mladirudar" pod nazivom "Pedeset stabala za sljedećih pedeset godina", u kojem će godišnjicu proslaviti pošumljavanjem jednog saniranog deponija u Brgdru.

– Ove godine slavimo 50 godišnjicu kluba, i za sljedeću pedesetu godišnjicu željeli bismo vidjeti koliko će narasti stabla koja ćemo ove godine posaditi. Bude

li uvjeta, željeli bismo svake godine posaditi barem pedeset stabala, stvoriti šumu poznatu po rukometu, u kojoj će naša djeca proslaviti stogodišnjicu, kazali su nam Jasmina Gruičić, glasnogovornica ove udruge i njen dopredsjednik Mladen Dundara.

Među najmlađima bili su članovi "Eko grupe" Srednje škole Mate Blažine iz Labina, čiji je stand bio u kutu, ali sigurno ne po kazni jer njihov projekt "Škola za okoliš" u sklopu kojega učenici na iznimno profesionalan način ispituju zrak, tlo i vode u našem okruženju, nazočni su sa zanimanjem poslušali.

"Hrvatski savez udruga tjelesnih invalida" nema svoj ogrank u Labinu, no to će se po svemu sudeći promjeniti. Holcim želi pokrenuti razvoj svijesti šire zajednice o kvaliteti života osoba s posebnim potrebama i u potpunosti će pokriti sve troškove osnivanja labinske udruge za takve osobe, koju je u Raši zastupao stopostotni in-

Na jednom od standova zamjetili smo šarenii nakit i ukrase od gline – sve iz radionice Udruge "Rajska ptica" iz Karlovca. Bio je tu i zanimljiv kalendar. Katija Vukmanić, predsjednica Udruge za pomoći osobama s mentalnom retardacijom Karlovačke županije, ujedno je i majka djeteta s teškoćama u razvoju. Udrugu je, kaže, osnovala prije pet godina, da pomogne svom djetetu i ostalima s potrebama, a ima ih jako puno. – U tih pet godina rada s njima, uz dosta truda volontera napravili smo ovo što smo ovde donijeli. Radovi su iz keramičke radionice, koju će ove godine podupirati Holcim, veli Katija, čija udruga broji 50-ak članova.

Potporu će dobiti i "Udruga za promicanje inkluzije" iz Zagreba, čiji je cilj obrazovanje i uključivanje djece s teškoćama u razvoju u normalan život, odnosno sprječavanje smještaja u instituciju nakon smrti roditelja. Govoreći o projektu uređenja domova za samostalno stanovanje, Nedra Miščević iz Udruge napomenula je da oni već postoje u Zagrebu i Osijeku, gdje su osobe samostalne, ali ipak mogu koristiti pomoći stručnjaka koji ih redovito posjećuju.

Projektu izgradnje odmarališta u Cukrićima "Udruge slijepih Istarske županije" govorio je voditelj Zlatko Kutić. Holcim će u suradnji s tvrtkom Vi-

valid Đorđe Ristić. – OK je da se ljudi mogu sastati, da se osobama s invaliditetom posveti pažnja, kazao nam je Đorđe, ne krijući uzbudjenje i želju da sebi i budućim članovima udruge olakša svakodnevnicu bremenitu teškoćama. Interesa među osobama s invaliditetom za osnivanjem udruge, kaže, ne nedostaje, baš kao i među roditeljima i rođinom.

broboton donirati udruzi 1.150 metra rubnika koji su neophodni za izgradnju šetališta na odmaralištu.

Holcim će potpomoći i opremanje informatičke radionice "Multimedijalnog centra u Klani" kraj Rijeke, kako bi mladima tog kraja pružili kvalitetno mjesto za zabavu i edukaciju.

Od ravnateljice Nadje Mauro Škopac doznajemo da će Labinsko "Gradsko društvo crvenog križa" uz pomoć donacije, ali i sredstava skupljenih kroz različite aktivnosti u suradnji s Holcimom, labinskim mališanima izgraditi igralište u Labinu.

Pogled uprt u budućnost ima i Vesna Šikić, iz Udruge za kreativni razvoj "Domachi", koja je dobila potporu za izgradnju sportsko-rekreativnog centra na Gazi u Karlovcu. Inače, kod "skidanja" izjave gdice Šikić, morali smo se telefonski konsultirati, jer je bilo pričljivo teško skušiti zove li centar "Na-

gazi", ili je riječ o centru na Gazi. Prema Vesnim riječima, točno je ovo posljednje. Nakon uređenja centra za djelatnosti mladih u staroj tvornici, došli su na ideju da se i vanjski prostor – trenutno parkiralište i livada, pretvore u korisnu cjelinu, na raspolaganju svim građanima.

Za kreativnost u edukaciji, pobrinut će se hrvatski ogrank jedne od najvećih međunarodnih obrazovnih organizacija za poduzetničko obrazovanje mladih "Junior Achievement". Programi se provode u srednjim školama u kojima učenici sami osnivaju poduzeće, odlučuju čime će se baviti, prikljuju kapital prodajom dionica, ispituju tržište, isplaćuju si plaće, te na kraju, na likvidacijskoj skupštini podnose finansijski izvještaj i isplaćuju dobit.

Svojih "pet minuta" imao je i Brdsko biciklistički klub "Istra Bike" koji su predstavili projektom "Biciklom u

Zašto organiziramo Sajam dobrih ideja?

Svrha uključenosti u lokalnu zajednicu je stvaranje bitne razlike u kvaliteti života, a tu bitnu razliku u kvaliteti želimo graditi s partnerima, te smo zbog toga i ove godine izabrali projekte na kojima ćemo surađivati s udružama i školama, rekao je Moreno Bartolić, član Holcimovog komunikacijskog tima zadužen za suradnju s udružama, i nastavio:

Međutim, još jedan korak dalje je ostvarivanje mreže suradnje između tih udruža i škola s kojima surađujemo. Razvijena kultura razmjene znanja i iskustava koja postoji u Holcim Grupi predstavlja za Holcim Hrvatska veliku prednost i zbog toga takvu mrežu mi želimo izgraditi i između udruža i škola s kojima surađujemo – kako bismo zajedno realizirali projekte i zajedničkim radom došli do još boljih ideja.

"Školu". "Bikeri" će upoznati učenike labinskih škola sa stvarima koje se ne uče u školi i prenijeti im znanje, iskustva i ljepotu biciklizma. Bitno je naglasiti da je cilj ovog projekta potaknuti mlade na upotrebu bicikla, na promišljanja o zdravom životu te na aktualiziranje nekih bitnih tema, kao što su ekologija i održivi razvoj. Nemojmo zaboraviti da jedan bicikl više – znači jedan auto manje, što itekako dolazi do izražaja u već sada prenatrpanim gradovima.

Holcim će podržati i Grad Labin u redizajnu "Narodnog muzeja". Kompletnim redizajnom muzejskog prostora dobit će se jedinstvena atrakcija za Hrvatsku koja će premašiti i Europske standarde. Cilj je da muzej postane najjači edukacijski i kulturni centar na Labinštini.

"Udruga Na kvadrat" čiji je cilj povećanje kvalitete života osoba s autizmom predstavila se projektom "Kvadrat za autiste". Njime žele skrenuti pažnju na nizak stupanj integracije autističnih osoba u okolini, nemogućnost percipiranja problema osoba s autističnim poremećajem, neugodu pri susretu s osobom s autističnim poremećajem i ne-

dostatak životnog i radnog prostora za takve osobe.

Na kraju, Udruga "Umjeće živjeljena" dobit će pomoć za promicanje ljudskih vrijednosti među školarcima i to kroz antistres vježbe kroz projekt "Ljudske vrijednosti u učionici". Kroz svoje radionice udruga podučava tehnike za oslobođanje od stresa i daje znanje o tome kako probuditi svoje sposobnosti i živjeti puni potencijal života. Rezultat smanjenja stresa je bolje fizičko i mentalno zdravlje te buđenje pozitivnih vrijednosti, kao što su radost, unutrašnji mir, osjećaja pripadnosti i vezanosti s ljudima.

Regionalna radionica o društvenoj odgovornosti

Holcim Grupa posluje prema konceptu održivog razvoja, a kako bi aktivnosti svake od tvrtki unutar Grupe bile što kvalitetnije, razmjenjujemo iskustva s kolegama u 74 zemlje svijeta. A da bi se iskustva što efikasnije proširila, ove su godine organizirane regionalne radionice o društvenoj odgovornosti.

Tako je Holcim Hrvatska, zbog značajnih aktivnosti na tom području, bila domaćin jedne od tri regionalne radionice, u Rapcu od 20. do 23. travnja, a na radionici su prisustvovali naši kolege iz Beneluxa, Mađarske, Švicarske, Češke, Slovačke, Bugarske, Libanona, Makedonije i Francuske. Druge dvije radionice održane su u Vijetnamu i Argentini.

Uz razmjenu iskustava, radionica je doprinijela tome da svaka od članica

ca Holcim Grupe aktivnosti na području društvene odgovornosti sustavno uključi u svoj poslovni plan.

Naravno, iskoristili smo priliku da našim kolegama pokazemo i ljepote Labina

Orijeci Raši i raškom polderu

Tekst: Helena Vučić, učenica I. o razreda Opće gimnazije, Labin • Mentor: profesorica Karmen Milevoj Diminić

Helena je ove školske godine učestvovala na Državnom natjecanju iz zemljopisa koje je održano u Makarskoj. Natjecanje se sastojalo iz pismenog ispita znanja i predstavljanja vlastitog projekta. U ukupnom poretku Helena je zauzela osmo mjesto, a njezin je projekt proglašen najboljim.

S koje god strane Istarskog poluotoka dolazimo, spuštamo se vijugavom cestom u dolinu rijeke Raše. S lijeve i desne strane ceste prostire se široko polje sivkaste zemlje obrasio korovom i trstikom.

Raša je poznata povijesna rijeka. U ranoj povijesti naseljenosti poluotoka bila je granična rijeka plemena Histra i Liburna, a kasnije i granica Bizantinaca i kneževine Hrvatske u 10. stoljeću, za vrijeme vladavine kralja Tomislava. U novijem, poslijeratnom razdoblju rijeka Raša više je poznata po istoimenom rudsarskom naselju koje je podignuto na rubu nekada plodnog i agramo valoziranog dijela Raške doline.

Rijeka Raša ima drugi po veličini voden tok u Istri. Stvorila je složenu dolinu s više sušenja i proširenja i ima potopljeno rječno ušće – rias. Do potapanja ušća došlo je u razdoblju kad se morska razina izdigla, prije oko 25 godina, a najnovija istraživanja provedena na ovom području izmjerila su potonuće u posljednjih 2000 godina za oko 2 metra što nam govori da naša obala stalno tone.

Rijeka Raša ima tri pritoka: dva desna – Posert i Krbune i jedan lijevi – Krapanski potok, i on je posebno važan za dio doline Raše prema mjestu Raši.

Za vrijeme obilnih kiša rijeka Raša nosi sa sobom preko 120.000 litara vode u sekundi i donijela je u svoje ušće velike količine zemlje, šljunka, pijeska i drugog materijala, te je tako najprije usporila, a kasnije i potpuno one-mogućila pritičanje Krapanskog potoka sa svoje lijeve strane. Na taj je način stvoreno Krapansko jezero površine od oko 4 km². Zvalo se Lago di Carpano u vrijeme vladavine Italije.

Jezero se nalazio nadomak današnjeg, kasnije izgrađenog mjesta Raše. Na rubu tog nekadašnjeg jezera, a danas polja, nalazi se i glavni kaptirani izvor Gaja koji opskrbljuje pitkom vo-

dom stanovništvo Raše i Labina. Za visokih razina mora voda se prelijevala u jezero preko niskih prirodnih nasipa. Voda u jezeru bila je slatko-slana (bocata). Muljevito dno jezera kojem je prijetila malarija imalo je i prednosti – bogatstvo riba. Danas na to razdoblje postojanja jezera pokazuju samo valutice školjaka na površini zemlje.

Krapansko jezero isušeno je neposredno prije Drugog svjetskog rata. Melioriranje je započelo 1935. godine, a završeno je 1937., kad je na površini od oko 4 km² izgrađeno 22,5 km dugih kanala vanjske i unutarnje odvodnje. Odvodnja se vršila putem tri crpne stanice.

Na isušivanju jezera radili su Consorzio di Bonifica della Valle di Carpano, te Consorzio per la Bonifica dell'Istria. Italija se u to vrijeme pripremala za Drugi svjetski rat i bilo joj je potrebno puno ugljena iz Raše, pa je zbog tih svojih potreba u vremenskom razdoblju od 1,5 godine (547 dana) izgradila naselje Rašu s 400 obiteljskih kuća. Isušivanjem jezera, Italija je i rješila problem opskrbe stanovništva hranom.

Sadašnja slika tog velikog poljoprivrednog dobra je više nego žalosna. Na čitavom hidromelioracijskom sustavu već više godina ne vrši se nikakva poljoprivredna proizvodnja, a za njegovo normalno obnavljanje potrebno je izvršiti temeljitu rekonstrukciju hidromelioracijskog sustava i njegovih objekata koji su u sve lošijem stanju.

U dijelu raške doline pod nazivom Valeta naš je entuzijasta, agronom Ivan Perko, podignuo eko – rezervat Liburna kao posljednje utočište tovara, ove gotovo izumrle, rijetke životinje. Ovaj rezervat na ovom prostoru je živ primjer ljudske ljubavi prema prirodi i postizanju prave ekološke ravnoteže na relaciji bilje-životinje uz nadzor čovjeka.

U ovom krškom području gdje je smještena dolina Raše i isušeno Krapansko jezero problem je mnogo veći nego što se čini. Problem je u vodi: slatkog što dolazi s površine zemlje i zbog poroznosti (šupljikavosti) vaspnica kao stijene, pa se gubi u podzemlju da bi opet negdje izvirala na površinu, te njezinom miješanju sa slanom morskom vodom koja nezaustavljivo i prebrzo prodire. Problem pogoršava i kulturna razina stanovništva koja stvara divlje depozite neposredno blizu izvora Gaja koji pitkom vodom opskrbljuje stanovništvo Labinštine, te je tu i problem fekalnih voda.

Sredinom pedesetih godina u Raškom zaljevu bila je aktualna ideja o gradnji solane. No, ubrzo se odustalo od te namjere, te se počelo razmišljati da se obodni kanali koji opasuju raška polja, pretvore u ribnjak. Ribe je kasnije trebala zamjeniti riža, koja se tu sadila u 18. stoljeću, ali i taj projekt pada u vodu. Potkraj šezdesetih godina dolina rijeke Raše trebala je postati rezervat za patke. Kako su odleprišali svi programi do tad, tako su odleprišale i patke do osamdesetih godina kad se počelo s usvojnjem duhana, ali se i od njega ubrzano diglo ruke.

U budućnosti stanovništvo ovog prostora mora svakako osvijestiti problem, raditi na njegovom rješavanju jer čovjek je samo dio prirode. Voda i zemlja osnov su života i ljudske egzistencije i to moramo poštovati.

Novinari iz Srbije i Crne Gore posjetili Koromačno

Razmjena znanja i iskustava

tekst i fotografije: Robi Selan

Darko Križan, direktor tvornice cementa Novi Popovac, predvodio je goste iz Srbije i Crne Gore, novinare i predstavnika Zavoda za javno zdravstvo, koji su 13. i 14. svibnja posjetili Koromačno. Svrha njihove posjete bila je da saznaju nešto više o dostignućima Holcim Hrvatska na području korištenja

osamsto duša", kako se Križan izrazio, smješteno je oko 150 kilometara južno od Beograda uz autoput prema Nišu u općini Paraćin.

— Koromačno je tvornica kapaciteta otprilike u pola od Tvornice cementa Novi Popovac — Koromačno proizvodi oko 500.000 t klinkera, a mi oko milijun тона. Imamo za cilj dostići nivo koji danas ima Koromačno po produktivnosti, cijeni i broju zaposlenih u odnosu na proizvodnju. U ovom trenutku imamo 715 zaposlenih.

* Kad je riječ o ekologiji, kakvi su uvjeti kod vas?

— Mi tek sada krećemo u sređivanje onoga što se zove otpaćivanje. Za razliku od Koromačna, naši su krovovi još uvek sivi, ali nadam se da ćemo do početka sljedeće godine prašinu u zraku svestri na nivo ispod 50 mg po kubnom metru.

* Koliko vam je dimnjak visok?

alternativnih goriva i sirovina kako bi njihovo pozitivno iskustvo i rješenja mogli iskoristiti u svojoj tvornici.

Iskoristili smo prigodu da porazgovaramo o razlikama i sličnostima dviju tvornica iz Holcim Grupe i njihovim okruženjima.

Novi Popovac mjesto "od oko

— Naš dimnjak je visok 74 metra. Smješteni smo na ravnici, ali imamo stari elektrofilter koji ćemo zamijeniti sa vrećastim filterom kakav imate ovdje u Koromačnu.

* Alternativna goriva ne koristite?

— Jedan od razloga našeg posjeta je da pokažemo javnosti u Srbiji što je tvor-

nica cementa u Koromačnu, odnosno što je Holcim Hrvatska učinio na upotrebi alternativnih goriva. Ovo je prije svega bitno s aspekta pomoći državi jer u Srbiji zakonska regulativa za spaljivanje bilo kakvog otpada još ne postoji. Mi u ovom trenutku stojimo na nekom nivou koji bi se zvao nula!

* Koji energetski koristite u vašoj cementariji?

— Jedna od najvećih prošlogodišnjih investicija bila nam je ona u prelazak s plina na ugljen tako da smo sada sto-

posto na ugljeni i nadamo se da ćemo do kraja godine početi koristiti alternativna goriva.

* Živi li cijeli Novi Popovac od tvornice cementa kao Koromačno?

— Sličnost je velika. I mi imamo program lokalnog sponzorstva, ali ne samo u selu, već pokrivamo cijelu općinu Paraćin koja broji oko 35.000 stanovnika. Također investiramo u namjenske projekte kao što je sređivanje škola ili infrastrukture, na primjer pomogli smo u izgradnji Bolnice za majku i dijete.

Fascinirani dostignućima u korištenju alternativnih goriva

Što su o posjeti Koromačnu rekli novinari iz Srbije i Crne Gore?

Razgovarali smo s četvero novinara iz Srbije i Crne Gore, specijaliziranih za ekonomski teme, koji su u Koromačno doputovali da bi se upoznali s Holcimovim dostignućima u korištenju alternativnih goriva.

— Došli smo zbog alternativnih goriva jer kod nas tvornica koja to spaljuje može doći na stup srama zbog onečišćavanja životne sredine. Ništa nas posebno nije iznenadilo, jedino je zanimljivo taj odnos prema alternativnim gorivima, rekao je nakon razgledavanja pogona novinar magazina Ekonomist, Vojislav Stevanović.

— Zanimala nas je švicarska tehnologija kod vas. Očigledno ste dosta poradili na tehnologiji i korištenjem alternativnih goriva smanjili troškove proizvodnje. Inače, prvi put sam u Istri, slušao sam o njoj od oca koji je ovuda putovao i prijatno sam iznenađen, kaže Milan Babović iz Večernjih novosti.

Jasna Petrović iz Politike po struci je energetičarka: — Kod nas još nije donijet zakon o korištenju alternativnih goriva, pa sam fascinirana ovime što sam vidjela. Živim u radničkom kraju gdje postoji tvornica guma i imam prilike vidjeti kakav je to dim koji kulja k nebu. Ne znam je li to zbog ljeđepog vremena, ali ništa se ne osjeća u zraku i sve zajedno izgleda fascinantno.

— Ja sam oduševljena kako ovo funkcioniра i nadam se da ćemo i mi uskoro postići ovu razinu osiguranja sredine. I ova suradnja s lokalnom zajednicom je nešto na čemu treba raditi kako bi i u tvornici, među radnicima bio uspješniji timski rad, rekla nam je Marija Jovanović iz Danasa.

SAMO MALO VIŠE
LJUBAVI,
SAMO MALO VIŠE
MIRA;
SVE JE ŠTO TREBA
ZA OSTVARENJE
SNOVA!
RUKA U RUCI,
MORA SE RAZUMJETI,
SASVIM JEDAN
NOVI DAN;
ŠETNJA KROZ
HARMONIJU!

Maja Višković

VETAR

Inbatin ga koko fljenka
po svoje, zaraščen
va suri veštid, prez kompaniji.

Na refuli hita tonde batudi,
neki ga imajo stroha
i kad pošne šišinat
zarivajo vrota,
zacavlojo grilji.

Saki ga pozno po dihe,
Jedinemu ni pretel
Doboto da ni preženca ot valor
Kada kucić i kusćić
Zostono na saminje.

Va jenen hipe stoji kuco,
Prez besedi
I opociva na kamike.

Sandro Gobo

Mali rječnik labinjanskog dijalekta:

inbatit – sresti, **fljenkat** – zamuckivati, **zarapćen** – zarastao, **suri** – sjed, **veštid** – odijelo,
kompanija – društvo, **reful** – udar vjetra, **tondi** – okrugao, zaobljen, **batuda** – doskočica, **pošnet** – početi,
šašinat – divljati, **zarivat** – zaključavati, **zacavlat** – začavlati, **dih** – dah, **pretel** – prijatelj, **preženca** – biti naočit, **valor** – vrijednost, **kusćić** – djelić,
saminja – osama, pustopoljina, **hip** – trenutak, **stot kuco** – biti tiho, **prez** – bez, **beseda** – riječ, **opocivat** – odmarati, **kamik** – kamen

Želimo Vam dugo,
sunčano i toplo
ljeto!

ŠKITACA

Lepa son, visoka i puna kamiki.

Ovce so me so obrstile, a bura obrila.

Nekadar son bila puna ljudi, a sada so mi ustali samo Cezare i Lovija.

Bila son puna sopci i kantadori,
a sada mi pride za plakat jer sega tega ni.

Sa sreća da iman Crekvo,
barem nedelji iman kumpanijo.

Lester Toni Dobrić

3. razred OŠ Ivana Batelića Raša
Područna škola Koromačno

